



МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО
ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ПРОГРАМИРАНЕ НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ”

НАСОКИ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

по схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, чрез открита процедура за конкурентен подбор на проекти с определен срок на подаване на предложенията

Приоритетна ос 1: „Устойчиво и интегрирано градско развитие”

Операция 1.1: „Социална инфраструктура”

**Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ:
BG161PO001/1.1-09/2010 „Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинска образователна инфраструктура в градските агломерации”**

Бюджетна линия: **BG161PO001/1.1-09/2010**

Код по приоритетна тема:	40, 42, 43, 75, 77
Код по форма на финансиране:	01
Код по териториална спецификация:	01
Код по местонахождение:	BG - 86 общини в Република България

София, февруари 2010 г.,

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ”	7
1.1. ВЪВЕДЕНИЕ	7
1.2. ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	8
1.3. ПРИОРИТЕТНА ОС 1 „УСТОЙЧИВО И ИНТЕГРИРАНО ГРАДСКО РАЗВИТИЕ”	8
1.4. ОПЕРАЦИЯ 1.1. „СОЦИАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА”	10
2. ЦЕЛ НА НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	10
2.1 ПРОЦЕДУРА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СХЕМАТА ЗА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	11
3. ОСНОВНИ ДЕФИНИЦИИ	11
4. ОБЩ РАЗМЕР НА ФИНАНСОВИТЕ СРЕДСТВА ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	12
5. ПРАВИЛА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	12
5.1 ПРАВИЛА ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРОЕКТИ, ГЕНЕРИРАЩИ ПРИХОДИ	13
4.1. ПРАВИЛА ЗА ДОПУСТИМОСТ ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА	13
4.1.1. ДОПУСТИМОСТ НА КАНДИДАТИТЕ	13
4.1.1.1. ИЗИСКВАНИЯ ЗА ДОПУСТИМОСТ НА КАНДИДАТА	13
4.1.1.2. ИЗПЪЛНИТЕЛИ ОТ СТРАНА НА БЕНЕФИЦИЕНТА	14
4.1.2. ДОПУСТИМИ ДЕЙНОСТИ, Т.Е. ДОПУСТИМИ ПРОЕКТИ, ЗА КОИТО МОЖЕ ДА СЕ КАНДИДАТСТВА	14
4.1.2.1. ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ	14
4.1.2.2. ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ	15
4.1.2.3. ДОПУСТИМИ ДЕЙНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ /ВИДОВЕ ПРОЕКТИ/ ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	16
4.1.2.4. НЕДОПУСТИМИ ДЕЙНОСТИ/ПРОЕКТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА СА:	18
4.1.2.5. СТЕПЕН НА ГОТОВНОСТ НА ПРОЕКТА	18
4.1.3. ДОПУСТИМИ РАЗХОДИ: РАЗХОДИ, КОИТО СЕ ПРИЗНАВАТ ПРИ ОТПУСКАНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	19
Допустими разходи за организация и управление:	20
4.2.1 НЕДОПУСТИМИ РАЗХОДИ	21
6. НАЧИН НА КАНДИДАТСТВАНЕ И ПРОЦЕДУРА НА ОЦЕНКА НА ПРОЕКТО ПРЕДЛОЖЕНИЯТА	23
5.1. ФОРМУЛЯР ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ	23
5.2. КАК И КЪДЕ СЕ ИЗПРАЩАТ ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ	23
5.3. КРАЕН СРОК ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ	24
5.4. ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ	24
5.5. ОЦЕНКА И ПОДБОР НА ПРОЕКТНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ	25
5.5.1. ЕТАП 1: ОЦЕНКА НА АДМИНИСТРАТИВНОТО СЪОТВЕТСТВИЕ	25
5.5.2. ЕТАП 2: ОЦЕНКА НА ДОПУСТИМОСТТА	26
5.5.3. ЕТАП 3: ТЕХНИЧЕСКА И ФИНАНСОВА ОЦЕНКА	26
5.5.4. СПИСЪК НА ДОКУМЕНТИТЕ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ	33
5.6. ПРОЦЕДУРИ ПО СКЛЮЧВАНЕ НА ДОГОВОРИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	35
5.6.1. УВЕДОМЯВАНЕ ОТНОСНО РЕШЕНИЕТО НА ДОГОВАРЯЩИЯ ОРГАН	35
5.6.2. СКЛЮЧВАНЕ НА ДОГОВОР ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	36
5.7. ОБЩИ ПРАВИЛА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОЕКТИ ПО ДОГОВОРИ ЗА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	36
5.7.1. СПЕЦИАЛНИ УСЛОВИЯ ПРИЛОЖИМИ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОЕКТА	36
5.7.2. ОКОНЧАТЕЛЕН РАЗМЕР НА БЕЗВЪЗМЕЗДНАТА ФИНАНСОВА ПОМОЩ	37
5.7.3. НЕВЪЗМОЖНОСТ ДА СЕ ИЗПЪЛНЯТ ЦЕЛИТЕ НА ПРОЕКТА	37
5.7.4. ПРОМЕНИ В ДОГОВОРА И БЮДЖЕТА	37
5.7.5. ПЛАЩАНИЯ	37
5.7.6. НАБЛЮДЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОЕКТА И ПОСТИГАНЕ НА ЗАЛОЖЕНИТЕ РЕЗУЛТАТИ	38
5.7.7. ОТЧИТАНЕ НА ПРОЕКТА	38
5.7.8. ПУБЛИЧНОСТ	38
5.8. СПИСЪК НА ПРИЛОЖЕНИЯТА	40

Обяснителни бележки

Анекс	Документ, модифициращ условията на сключения вече договор.
Безвъзмездна финансова помощ	Без да противоречи на чл. 108 от Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 г., това са средства, предоставени от ОП "Регионално развитие", включително съответното национално съфинансиране, с цел изпълнението на одобрен проект, насочен към постигане на определени резултати.
Бенефициент на безвъзмездна финансова помощ	Лицата, посочени в чл. 2, ал. 4 от Регламент (ЕО) № 1083/2006 г. - публичен или частен стопански субект, организация или предприятие, който отговаря за започването или за започването и изпълнението на операциите. В рамките на схемите за помощ по чл. 87 от Договора бенефициентите са публични или частни предприятия, които изпълняват отделен проект и получават публична помощ.
Възстановим данък добавена стойност	Сумата на платения данък върху добавената стойност, която регистрираното по реда на Закона за данък върху добавената стойност лице има право да приспадне от задълженията си по Закона за данък върху добавената стойност, включително когато, като е имало това право, не го е упражнило по реда на закона.
Договарящ орган	Орган, който провежда процедури за набиране и оценка на проектни предложения и сключва договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.
Договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ	Договор, сключен между Ръководителя на Договарящия орган и бенефициент, за предоставяне и разходване на безвъзмездна финансова помощ с цел изпълнение на одобрен проект.
Допустими разходи	Разходите, които могат да бъдат приети като разрешени по един проект.
Кандидат	Водеща организация и/или партньор/и, която/които разработват проектно предложение с цел бъдещо изпълнение на одобрения проект.
Компонент	Една от възможните сфери на действие на схемата за безвъзмездна финансова помощ.
Критерии за допустимост на кандидатите	Критерии относно кандидатите, които могат да бъдат бенефициенти по конкретната безвъзмездна финансова помощ.
Критерии за допустимост на проектите дейности	Изисквания, които се отнасят до видовете дейности, предвидени за изпълнение в рамките на проектите предложения, които отговарят на приоритетите и целите на конкретната безвъзмездна финансова помощ, както и на правилата и законодателството в областта на държавните помощи.
Критерии за оценка на проектите предложения	Критерии, изготвени и одобрени от Управляващия орган, съобразени с критериите за подбор на проекти на ниво операции, одобрени от Комитета за наблюдение по съответната оперативна програма, създаден с Постановление № 182 на Министерския съвет от 2006 г. за създаване на Комитети за наблюдение на Националната стратегическа референтна рамка и Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, в съответствие с които се извършват оценката и изборът на проекти, които да бъдат съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз.

Недопустими разходи	Разходи, които не могат да бъдат приети като разрешени по проект и не могат да бъдат включени в искане за плащане по смисъла на ПМС № 62 от 21.03.2007 г.
Нередност	Всяко нарушение на разпоредба на общественото право, произтичащо от действие или бездействие на стопански субект, което има или би имало като последица нанасянето на вреда на общия бюджет на Европейския съюз, като отчете неоправдан разход в общия бюджет.
Одитиращ орган	Структурата, която е функционално независима от Управляващия орган и Сертифициращия орган и е отговорна за проверката на ефективното функциониране на системите за управление и контрол.
Оперативна програма	Документ, представен от държава-членка и одобрен от Комисията, който определя стратегия за развитие съгласно набор от приоритети, които следва да се осъществят с помощта на Структурните фондове и Кохезионния фонд.
Операция	Проект или група от проекти, избрани от Управляващия орган на съответната Оперативна програма или от друго звено под негова отговорност, съгласно критерии, определени от Комитета за наблюдение, и изпълняван/и от един или повече бенефициенти, с оглед постигане целите на Приоритетното направление, в рамките на което се изпълнява/т.
Оценителна комисия	Комисия, сформирана от най-малко трима членове с необходимите технически и административни компетенции с цел да се даде мнение за оценка на проектните предложения.
Оценка на административното съответствие	Етап от оценката на проектното предложение, при който се извършва проверка относно формалното представяне на проектното предложение.
Оценка на допустимостта	Етап от оценката на проектното предложение, при който оценяването се извършва чрез прилагане на критериите за допустимост на кандидатите и проектните дейности.
Покана за набиране на проектни предложения	Обществена покана от страна на Управляващия орган, адресирана към ясно дефинирани категории кандидати (потенциални бенефициенти), с цел те да разработят проектни предложения в рамките на специфична операция.
Приоритет	Набор от специфични цели в рамките на една оперативна програма, към които е насочено изпълнението на конкретни мерки.
Проект	Съвкупност от взаимосвързани и взаимодопълващи се дейности с предварително определена цел/и, необходими ресурси и времева рамка за изпълнение, водещи до постигането на конкретни количествено-измерими резултати.
Проекти, генериращи приходи	Всяка дейност, която включва инвестиция в инфраструктура, чието използване подлежи на такси, заплащани директно от ползвателите или всяка дейност, която включва продажбата или отдаването под наем на земя или сгради или всяко друго предоставяне на услуги срещу заплащане (чл. 55 от Регламент № 1083/2006 г.).
Проектно предложение	Предложение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за изпълнението на определен проект, включващо формуляр за кандидатстване и други придружителни документи.
Публични органи	Бюджетни предприятия съгласно параграф 1, т. 1 от Допълнителните

	разпоредби на Закона за счетоводството.
Сертифициращ орган	Структурата, отговорна за сертифициране на разходите по всяка оперативна програма и за подготвяне и изпращане на ЕК на сертифицирана декларация за разходите и искане за плащане по всяка оперативна програма.
Схема за безвъзмездна финансова помощ	Това е общоприетото название на безвъзмездна финансова помощ по оперативна програма. В настоящите насоки безвъзмездна финансова помощ и схема за безвъзмездна финансова помощ се използват като синоними.
Техническа и финансова оценка	Оценка по същество на проектните предложения, която се извършва в съответствие с критериите за оценка на проектите.
Управляващ орган	Структурата, определена да осъществява функцията по управление на оперативната програма и отговорна за нейното ефективно, ефикасно и законосъобразно изпълнение.

Списък на съкращенията

АЕЕ	Агенция за енергийна ефективност
ВЕИ	Възстановяеми енергийни източници
ДКЕВР	Държавната комисия за енергийно и водно регулиране
ЕК	Европейска комисия
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
ЕСФ	Европейският социален фонд
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗЕЕ	Закон за енергийна ефективност
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗУТ	Закон за устройство на територията
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НВМОП	Наредба за възлагане на малки обществени поръчки
НСРР	Национална стратегическа референтна рамка
ОЛАФ	Европейска служба за борба с измамите.
ОПРР	Оперативна програма "Регионално развитие"
ПМС	Постановление на Министерски съвет
СМР	Строително-монтажни работи

1. ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ”

1.1. Въведение

Оперативната програма „Регионално развитие” 2007-2013 (ОПРР) представлява единна оперативна програма за всичките шест района за планиране в България, които са избираеми за финансиране по цел „Сближаване” на политиката за сближаване на ЕС. ОПРР е разработена в съответствие с целите на Европейския съюз, определени в Стратегическите насоки за сближаване на Общността за периода 2007-2013 година. Също така, ОПРР е в съответствие с Националната стратегическа референтна рамка на Република България и с Националната програма за реформи. В този по-широк контекст всички действия, предвидени в рамките на ОПРР, ще включват приоритетите на Общността, които подкрепят устойчивото развитие чрез укрепване на растежа, конкурентноспособността и заетостта, социалното включване, както и опазване качеството на околната среда.

Оперативна програма „Регионално развитие” за периода 2007-2013 г. трябва да изпълни следните средносрочни цели:

Обща цел на програмата

- ☞ Подобряване качеството на живот и работната среда с по-добър достъп до основните услуги и нови възможности за повишена регионална конкурентноспособност и устойчиво развитие.

Специфични цели на програмата

- ☞ Изграждане на устойчиви и динамични градски центрове, свързани с техните по-слабо урбанизирани периферни територии, като по този начин се увеличават възможности за просперитет и развитие.
- ☞ Осигуряване на по-добър достъп до пътни, ИКТ и енергийни мрежи за изостаналите райони.
- ☞ Повишаване на регионалния туристически потенциал за развитие и маркетинг на устойчиви, диверсифицирани, специфични за региона туристически продукти с по-висока добавена стойност.
- ☞ Мобилизиране на регионалните и местни технически и институционални възможности и ресурси за осъществяване на политики за регионално развитие.

ОП „Регионално развитие” поставя стратегически акцент върху ограничен брой въпроси в отговор на потребността от изпълнение на целите на ЕС за постигане на растеж и трудова заетост в светлината на подновената Лисабонска стратегия, чрез използване на инструментите на политиката за сближаване и Стратегическите насоки на Общността за сближаване 2007–2013 г.. Акцентът се поставя върху избрана комбинация от няколко стратегически области, попадащи главно в обхвата на първите основни насоки.

- ☞ **Стратегията** на ОПРР е да се повиши конкурентноспособността и привлекателността на регионите и общините и да се намалят различията между и особено в рамките на шестте района за планиране на ниво NUTS II посредством подобряване на индустриалната, жилищната, социалната, екологичната и културна среда на градските райони и достъпността на селските райони по отношение на пътните, информационните и комуникационни, както и енергийните мрежи.

Стратегията ще бъде изпълнена посредством пет приоритетни оси, както следва:

Насоки за кандидатстване, бюджетна линия BG161PO001/1.1-09/2010 “Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинска образователна инфраструктура в градските агломерации”

Приоритетна ос 1:	Устойчиво и интегрирано градско развитие
Приоритетна ос 2:	Регионална и местна достъпност
Приоритетна ос 3:	Устойчиво развитие на туризма
Приоритетна ос 4:	Местно развитие и сътрудничество
Приоритетна ос 5:	Техническа помощ

1.2. Институционална рамка за прилагане на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ:

Управляващ орган на ОПРР е Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие” в Министерство на регионалното развитие и благоустройството. Управляващият орган носи отговорност за управлението на ОПРР, съгласно Регламент № 1083/2006 г.

Регионалните отдели на Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие”, разположени в центровете на 6-те района за планиране, са звената, които консултират и оказват съдействие на потенциалните бенефициенти относно разработването и представянето на проектни предложения.

Договарящ орган на ОПРР - Управляващият орган е и Договарящ орган, по смисъла на ПМС № 121/31.05.2007 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, и по Програма ФАР на Европейския съюз.

Комитет за наблюдение на ОПРР одобрява критериите за избор на операции по ОПРР, осъществява наблюдение, одобрява корективни мерки и др. функции, произтичащи от Регламент (ЕС) № 1083/2006 г. и ПМС № 182/21.07.2006 г.

Сертифициращ орган е дирекция “Национален фонд” в Министерство на финансите. Съгласно чл. 61 от Регламент (ЕС) № 1083/2006 г., Сертифициращият орган е отговорен за сертифициране на разходите, извършени от бенефициентите.

Одитен орган е Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС към Министъра на финансите. Съгласно чл. 62 от Регламент (ЕС) №1083/2006 г., Одитният орган е отговорен за извършване на одити, за проверка на ефективното функциониране на системата за управление и контрол на оперативната програма.

Централно координационно звено е структурата, която координира и следи изпълнението на целите на НСРР в процеса на усвояване на средствата от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС в страната. Функциите на структурата се изпълняват от дирекции „Програмиране на средствата от ЕС”, дирекция „Мониторинг на средствата от ЕС” и „Информация и системи за управление на средствата от ЕС”.

1.3. Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие”

Настоящите насоки за кандидатстване по схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ **BG161PO001/1.1-09/2010 „Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинска образователна инфраструктура в градските агломерации”** са в рамките на приоритетна ос 1 на ОПРР „Устойчиво и интегрирано градско развитие”.

Приоритетна ос 1 попада в обхвата на сферата на действие на ЕФРР, посочена в чл. 3.2 (б) от Регламент № 1080/2006 г.

Приоритетната ос цели да подпомогне развитието на устойчиви, свързани, достъпни градски центрове, които да бъдат привлекателни за жителите, посетителите, инвеститорите, приходящите работещи в тях и тяхното превръщане в двигател за повишаване конкурентоспособността на регионите.

Приоритетна ос 1 на ОПРР е насочена към подкрепа на широк кръг интервенции с цел подобряване конкурентноспособността на градовете и градските територии и по-специално, осигуряване на условия за развитието на успешни и устойчиви градски райони, свързани помежду си и предоставящи възможности едни на други и на прилежащите им извънградски територии. В рамките на приоритетната ос е особено важно да се подобри привлекателността и конкурентноспособността на градовете с цел осигуряване на адекватно качество на живот и достъп до основни услуги, като се има предвид и опазването на техния екологичен потенциал. Публичните инвестиции ще бъдат насочени към обновяване и разширяване на ключовата за градските системи инфраструктура, която ще поддържа градските райони като центрове за сближаване и растеж и също така насочени към практическото изпълнение на Приоритет 4 от НСРР - "Балансирано териториално развитие".

Развитието на големите градове ще допринесе за нарастването на възможностите им за насърчаване развитието на районите, чрез интегриране на заобикалящите ги територии и по-слабо урбанизирани региони и ускоряване реализацията на техния икономически, социален, териториален и екологичен потенциал. В периферните територии, при липса на големи градове, ще е необходимо стимулирането на средните и по-малки градове чрез целева държавна политика, която да им помогне да компенсират отсъствието на големи градове чрез собственото си ускорено развитие. Процесите на концентрация на градовете трябва да се управляват така, че да се достигнат задоволителни резултати, свързани с устройство на територията, обща конкурентноспособност и сближаване на регионите.

Политиката за устойчиво градско развитие би станала по-ефективна, ако се обърне по-сериозно внимание на потенциала на градските райони и предизвикателствата, пред които те са изправени. Трябва да се следват четири взаимосвързани политики, целящи:

- укрепване на икономическия просперитет и пазара на труда и увеличаване на заетостта в градовете;
- насърчаване на равнопоставеност, социална интеграция и обновяване на градските райони;
- защита и подобряване на градската среда, в т.ч. управление на енергийните ресурси и транспорта с цел постигане на местна и глобална устойчивост; и
- стимулиране на добро градско управление и местно самоуправление чрез разработване и изпълнение на стратегически интегрирани планове за градско възстановяване и развитие.

Бъдещето на градовете зависи от борбата срещу нарастващата бедност, социалната изолация и загубата на определени градски функции. Ще се насърчи възстановяването и съживяването на недостатъчно развитите райони и изоставени обекти в градовете и прилежащите им територии. Чрез интегриране на градските функции в едно населено място, всички жители ще имат подходящ достъп до домовете си, до основни услуги и съоръжения, открити пространства, общо и професионално образование и качествено здравно обслужване.

По Приоритетна ос 1 (и по-конкретно операция 1.1) всички обновявания и реконструкции на сградите ще имат за цел подобряване на енергийната ефективност, в съответствие с Директива 2002/91/ЕС и Директива 2006/32/ЕО. Ще се взема предвид използването на възобновяеми енергийни източници, а в случаите когато се използва централно отопление – енергийната ефективност ще се разглежда и във връзка с топлоподаването. В обсега на предвидените дейности по-голямо внимание ще се обръща на икономията на енергия, енергийната ефективност и използването на възобновяеми енергийни източници. Нещо повече, степента на икономия на енергия, енергийна ефикасност и използването на възобновяеми енергийни източници ще бъде важен критерий при избора на проекти.

Следователно интервенциите по тази приоритетна ос, свързани с изпълнение на мерки за енергийна ефективност ще съдействат за намаляване на емисиите на парникови газове и за

постигане на целта на енергийната политика на Европа „Насърчаване на екологичната устойчивост и борба с промяната на климата”¹.

1.4. Операция 1.1. „Социална инфраструктура”

Основна цел на операцията е да се осигури подходяща и рентабилна образователна, социална, здравна и културна инфраструктура, съвместима с бъдещите изисквания на населението в градските центрове и техните прилежащи територии.

Осигуряването на устойчиво градско развитие не може да бъде постигнато само чрез инвестиции в основната инфраструктура. Това е много по-обширен процес, който включва устойчивото социално развитие – от гледна точка на образователната инфраструктура, чрез реконструкция/реновиране на сградите, внедряване на ВЕИ и прилагане на мерки за енергийна ефективност.

Оптимизацията и модернизацията на образователната инфраструктура ще доведе до повишаване качеството на живот и ще съдейства за подобряване на човешкия капитал, образованието и пазара на труда в районите, като така ще допринесе за изпълнение на целите от Лисабон.

Намаляването на потреблението на енергия и ограничаването на емисиите на CO₂ чрез въвеждане на енергийна ефективност е сред основните приоритети на Европейската комисия.

Интервенциите по тази операция са важни за повишаване на икономическата и социалната интеграция в градските територии, като операцията ще има важен принос за опазване на околната среда. Всякакви дейности за ремонт и реконструкция на сградите по тази операция ще имат за цел подобряване на енергийната ефективност, в съответствие с Директива 2002/91/ЕО на Европейския парламент и Съвета относно енергийната ефективност на сградния фонд.

Дейностите за енергийна ефективност целят прилагането на мерки, водещи до намаление на енерго-потреблението и свързаните с това вредни емисии на парниковите газове, както и до намаляване на разходите по поддръжката и експлоатацията на сградите. Успоредно с това ще се стимулират и дейности за внедряване на други алтернативни източници на енергия.

2. ЦЕЛ НА НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ

Основната цел на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е да осигури общинска образователна инфраструктура с високо ниво на енергийна ефективност, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали.

Конкретни цели:

- Да се повиши енергийната ефективност на общинската образователна инфраструктура в градските агломерации;
- Да се осигури използване на ВЕИ в общинска образователна инфраструктура;

Предложените проекти трябва да:

- допринасят за устойчивото и интегрирано развитие в агломерационните ареали;
- подобряват качеството на жизнената и работната среда и нивото на образователния процес;

¹ Заключение от срещата на Европейския съвет в Брюксел, 8/ 9 Март 2007 г.

- отчитат потребностите на групите в неравностойно положение.

Индикатори, посредством които се измерва постигането на целта на настоящата схема:

- Намаляване на емисиите на парникови газове (CO₂ и еквивалентни) – kt/средногодишно;
- Икономия на енергия от обновяването на сградите на образователната инфраструктура (MWh/средногодишно);
- Брой ученици, облагодетелствани от подобрена образователна инфраструктура.
- Подобрена образователна инфраструктура – кв.м.РЗП.
- Брой създадени нови работни места.

2.1 Процедура за изпълнение на схемата за безвъзмездна финансова помощ

Процедурата за изпълнение на настоящата схема е в съответствие с ПМС № 121/31.05.2007 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативните програми, съ-финансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС:

- с оглед на фазите за кандидатстване – **открита процедура** – съгл. чл. 12 (1), т.1;
- с оглед начина на подбор на проектите – **процедура за подбор на проекти** – съгл. чл. 12 (4), т.1;
- с оглед на сроковете за кандидатстване – **процедура с определен срок за кандидатстване** – съгл. чл. 12 (7) т.1.

3. ОСНОВНИ ДЕФИНИЦИИ

За целите на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са въведени следните дефиниции:

- **"Строителни и монтажни"** са работите, чрез които строежите се изграждат, ремонтират, реконструират, преустройват, поддържат или възстановяват.
- **"Строежи"** са надземни, полуподземни, подземни и подводни сгради, постройки, пристройки, надстройки, огради, мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура, благоустройствени и спортни съоръжения, както и техните основни ремонти, реконструкции и преустройства със и без промяна на предназначението.
- **"Обновяване"** е обновяване на сградите, при което съотношението, изразено в стойностен или количествен показател, между обновяването и повърхността на сградните ограждащи конструкции и елементи и/или сградните енергийни инсталации (отоплителни, вентилационни, климатизационни и др.) е повече от 25 на сто, както и в случаите, в които повече от 25 на сто от сградната ограждаща конструкция подлежи на обновяване (в общата стойност не се включва цената на земята).
- **"Реконструкция"** на строеж е възстановяване, замяна на конструктивни елементи, основни части, съоръжения или инсталации и изпълнението на нови такива, с които се увеличава носимоспособността, устойчивостта и трайността на строежите.
- **"Основен ремонт"** на строеж е частично възстановяване и/или частична замяна на конструктивни елементи, основни части, съоръжения или инсталации на строежа, както и строително-монтажните работи, с които първоначално вложени, но износени материали, конструкции и конструктивни елементи се заменят с други видове или се извършват нови видове работи, с които се възстановява експлоатационната им

годност, подобрява се или се удължава срокът на тяхната експлоатация

4. ОБЩ РАЗМЕР НА ФИНАНСОВИТЕ СРЕДСТВА ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ

Общият размер на средствата по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е както следва:

Бюджетна линия	Общ размер на схемата (100%)	Съфинансиране от ЕФРР (85%)	Финансов принос на партньорите (обект/и на интервенция) (15%)
BG161PO001/1.1-09/2010	78 233 200 лева 40 000 000 евро	66 498 220 лева 34 000 000 евро	11 734 980 лева 6 000 000 евро

Договарящият орган си запазва правото да не разпредели всички налични средства по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ при недостатъчен брой качествени предложения, отговарящи на предварително зададените критерии.

Размер на безвъзмездната финансова помощ по отделните проекти към настоящата схема:

За отделните проекти, които могат да бъдат финансирани по настоящата схема важат следните размери на минимална и максимална стойност:

- минимална сума на безвъзмездната финансова помощ: **500 000 лв.**
- максимална сума на безвъзмездната финансова помощ : **5 000 000 лв.**

Оценителната комисия си запазва правото да препоръча намаляване размера на исканата безвъзмездна помощ по проектите, ако разходите са неоснователни и се считат за прекомерни.

ВАЖНО!!!

БЕЗВЪЗМЕЗДНАТА ФИНАНСОВА ПОМОЩ ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА НЕ МОЖЕ ДА НАДВИШАВА 85% ОТ ОБЩАТА СТОЙНОСТ НА ПРОЕКТНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ, КАНДИДАТИТЕ СЛЕДВА ДА ОСИГУРЯТ 15 % СОБСТВЕН ПРИНОС.

5. ПРАВИЛА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ

Тези насоки установяват правилата за представяне, подбор и изпълнение на проектите, финансирани по открита процедура за конкурентен подбор на проекти с определен срок на кандидатстване, в съответствие с разпоредбите на ПМС № 121/31.05.2007 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС и по Програма ФАР на ЕС.

Кандидатстването по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ се осъществява въз основа на проектни предложения.

5.1 Правила по отношение на проекти, генериращи приходи

За „проекти генериращи приходи“ по смисъла на чл. 55 от Регламент на Съвета (ЕО) № 1083/2006 г. от 11 юли 2006 г. относно определянето на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1260/1999, **стойността на допустимите разходи не следва да надвишава разликата между текущата стойност на инвестиционните разходи и текущата стойност на нетните приходи от инвестицията за период от 30 години.**

Текущата стойност на инвестиционните разходи и текущата стойност на нетните приходи от инвестицията се определят като част от финансовия анализ/анализа „разходи-ползи“ за всеки конкретен проект „генериращ приходи“. За нуждите на изчисляването на генерирането или негенерирането на приходи, разходите за подготовка на инвестиционния проект се считат за част от инвестиционните разходи.

Когато не е възможно да се оценят предварително, приходите, генерирани в рамките на 5 години от приключването на проекта, се приспадат от разходите за проекта, които са декларирани към Европейската комисия и следва да се възстановят от Бенефициента.

ВАЖНО!

Безвъзмездната финансова помощ не може да бъде предоставяна за дейности с цел или генериращи нетна печалба в резултат на изпълнението на проекта.

Проект, генериращ приходи, е всяка дейност, включваща предоставяне на услуга срещу заплащане, или дейност, която във всеки случай ще позволи на кандидатстващата организация да генерира приходи.

Нетна печалба е:

Превишение на текущата стойност на приходите, директно породени от ползвателите на проекта, над текущата стойност на оперативните разходи от дейността, изчислени за определен референтен период.

4.1. Правила за допустимост по настоящата схема

Съществуват три вида критерии за допустимост, отнасящи се до:

- **Допустимост на кандидатите**, т.е. организациите, които биха могли да кандидатстват за отпускане на безвъзмездна финансова помощ (4.1.1),
- **Допустимост на дейностите**, т.е. проектите, за които може да бъде отпусната безвъзмездна финансова помощ (4.1.2),
- **Допустимост на разходите**, които се включват при определяне размера на безвъзмездната финансова помощ (4.1.3).

4.1.1. Допустимост на кандидатите

4.1.1.1. Изисквания за допустимост на кандидата

Допустими кандидати по настоящата схема са:

- 86-те общини, изброени т. 4.2.2.2

ВАЖНО!

В случаите, когато кандидат има сключен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по схема BG161PO001/1.1-01/2007 „Подкрепа за осигуряване на подходяща и рентабилна образователна, социална и културна инфраструктура, допринасяща за развитието на устойчиви градски ареали“, компонент 1 „Образователна инфраструктура“ в процес на изпълнение и окончателният

технически доклад за изпълнение на проекта не е одобрен от УО на ОПРР, то той не може да кандидатства с проектно предложение по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Ако кандидатът представи ново проектно предложение то ще бъде изключено от оценка.

Всеки кандидат може да представи само едно проектно предложение по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, като то може да включва изпълнение на дейности в няколко обекта на интервенция.

В случай, че кандидат представи повече от едно проектно предложение по схемата, то всички негови предложения ще бъдат изключени от процедурата по оценка.

ВАЖНО!

Проект, подпомаган по други европейски програми и други донори, както и по национални програми с публично финансиране, не може да бъде едновременно допустим и за финансова помощ по настоящата схема за същите дейности. Следователно кандидат, подпомаган по други европейски програми и други донори, както и по национални програми с публично финансиране, може да кандидатства по настоящата схема за безвъзмездна помощ единствено за други, нефинансирани по тези програми, дейности.

Кандидатите трябва:

- да са пряко отговорни за подготовката и управлението на проекта и да не са посредници.
- да притежават стабилен и достатъчен финансов ресурс, за да се гарантира изпълнението на дейностите по проекта;
- да имат опит и да могат да демонстрират своя капацитет за управление на дейности, съответстващи на дейностите, за които се кандидатства

По настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ не се допуска участието на партньори.

4.1.1.2. Изпълнители от страна на Бенефициента

Бенефициентът има право да сключва договори с изпълнители за осъществяването на дейности по проекта. При избора на изпълнител Бенефициентът прилага Закона за обществените поръчки и нормативните актове по прилагането му в случаите, когато се явява възложител по смисъла на чл. 7 и чл. 14, ал. 4 и 5 от Закона за обществените поръчки (ЗОП) и чл. 1, ал. 4 от Наредбата за възлагане на малки обществени поръчки (НВМОП).

Договарящият орган ще осъществява предварителен, текущ и последващ контрол за спазване от страна на Бенефициента на процедурите за определяне на изпълнител. При представяне на искане от страна на Бенефициента за междинно или окончателно плащане, Договарящият орган ще извършва проверка на процедурите за определяне на изпълнител, с оглед признаване на разходите за съответната дейност, възложена на изпълнител.

4.1.2. Допустими дейности, т.е. допустими проекти, за които може да се кандидатства

4.1.2.1. Продължителност:

Планираната продължителност на проекта **не може да надвишава 24 месеца.**

ВАЖНО!

Кандидатът трябва да има предвид и да включи в продължителността на проекта необходимото време за подготовка, съгласуване и провеждане на процедури по възлагане на обществени поръчки за строителство, услуги и доставки, извършване на строителство, отчетност и одит, окончателно разплащане към изпълнителите и др.

4.1.2.2. Териториален обхват

Интервенциите по настоящата схема трябва да се осъществяват на територията на Република България, в рамките на **86 общини от агломерационните ареали²**, изброени по-долу:

1.	Аврен	30.	Казанлък	59.	Радомир
2.	Айтос	31.	Камено	60.	Разград
3.	Аксаково	32.	Карлово	61.	Раковски
4.	Асеновград	33.	Карнобат	62.	Родопи
5.	Балчик	34.	Каспичан	63.	Русе
6.	Белово	35.	Костинброд	64.	Садово
7.	Белослав	36.	Куклен	65.	Самоков
8.	Благовевград	37.	Кърджали	66.	Сандански
9.	Божурище	38.	Кюстендил	67.	Свищов
10.	Ботевград	39.	Ловеч	68.	Севлиево
11.	Бургас	40.	Лом	69.	Септември
12.	Бяла Слатина	41.	Лясковец	70.	Силистра
13.	Варна	42.	Марица	71.	Сливен
14.	Велико Търново	43.	Мездра	72.	Смолян
15.	Велинград	44.	Монтана	73.	Созопол
16.	Видин	45.	Нова Загора	74.	Сопот
17.	Враца	46.	Нови пазар	75.	Стамболийски
18.	Габрово	47.	Пазарджик	76.	Стара Загора
19.	Горна Оряховица	48.	Панагюрище	77.	Столична
20.	Гоце Делчев	49.	Перник	78.	Троян
21.	Девня	50.	Петрич	79.	Тунджа
22.	Димитровград	51.	Пещера	80.	Търговище
23.	Добрич – град	52.	Плевен	81.	Харманли
24.	Добричка	53.	Пловдив	82.	Хасково
25.	Долна Митрополия	54.	Поморие	83.	Червен Бряг
26.	Долни Дъбник	55.	Попово	84.	Чирпан
27.	Дулово	56.	Провадия	85.	Шумен
28.	Дупница	57.	Първомай	86.	Ямбол
29.	Елин Пелин	58.	Раднево		

ВАЖНО!

Дейности по проекти извън горепосочените общини не са допустими за финансиране по настоящата схема.

² **Агломерационни ареали** са 36 зони, състоящи се от групи селища и общини с неделими функционални и пътни връзки, които са концентрирани около големи или средни градски центрове.

4.1.2.3. Допустими дейности за финансиране /видове проекти/ по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ:

- **Внедряване на мерки за енергийна ефективност** в образователни институции – общинска собственост - детски ясли и градини, обединени детски заведения, основни и средни училища, включително спортни салони (топлоизолация, подмяна на дограма, локални инсталации и/или връзки към системите за топлоснабдяване, газоснабдяване), включващо следните под-дейности:
 - подмяна на дограма.;
 - топлинна изолация на външни конструкции и елементи, в т.ч. външни стени, покриви и подове;
 - ремонт, модернизация или подмяна на абонатни станции/котелни, вкл. смяна на топлоносител, на горивна база,
 - внедряване на инсталации/съоръжения, основани на **използването на алтернативни възобновяеми енергийни източници (ВЕИ)**;
 - ремонт или подмяна на топлоразпределителната мрежа;
 - ремонт или подмяна на вътрешна отоплителна инсталация;
 - монтиране на радиаторни термостатични вентили и разпределители;
 - ремонт или подмяна на електрическа инсталация;
 - въвеждане на енергоспестяващо осветление;
 - внедряване на автоматизирани системи за управление на потреблението на топлинна и електрическа енергия.
 - хидроизолация, свързана с внедряване на мерките за енергийна ефективност;
 - газифициране на сградата;
 - съпътстващи строително-монтажни работи (вкл.прилежащото дворно място), свързани с внедряването на мерките за енергийна ефективност;
- Извършване на **одити за енергопотребление**;

ВАЖНО!

Проектното предложение следва да включва всички мерки/дейности, предписани в обследването за енергийна ефективност (одит за енергопотребление), водещи до намаляване на енергийните разходи, като съответно могат да бъдат внедрени алтернативни ВЕИ, водещи до пряк екологичен ефект. В случай, че някои мерки/дейности вече са изпълнени с предишни инициативи и/или проекти, кандидатът следва да докаже това и да включи в проектното предложение само мерките/дейностите, които предстои да бъдат изпълнени съгласно обследването за енергийна ефективност.

След изпълнение на мерките за енергийна ефективност въз основа на техническите параметри, посочени в обследването по енергийна ефективност, промяната съгласно скалата на енергопотребление следва да съответства на енергиен клас за сертификат А или Б съгласно чл.10 от Наредба № РД-16-295 от 01.04.2008 г. за сертифициране на сгради за енергийна ефективност.

ВАЖНО!

Предимство ще имат проектни предложения за внедряване на мерки за енергийна ефективност в общински образователни институции, обслужващи повече от едно населени места в рамките на една община.

Предимство ще имат и проектни предложения за подобряване инфраструктурата на образователни институции, обслужващи крайни, периферни населени места в рамките на една община.

Предимство ще имат и проектни предложения, които отчитат потребностите на групите в неравностойно положение и малцинствата, включително ромите.

При разработването на проектното предложение кандидатите задължително трябва да предвидят в изпълнението на проекта дейности за:

- **Одит на проекта** – одитът на проекта трябва да бъде извършен от регистриран експерт-счетоводител или от фирма за одит, като докладите за одит се прилагат към всяко искане за междинно и окончателно плащане по проекта;
- **Дейности за разпространение на информация и публичност** – съгласно чл. 6 от Общи условия към финансираните по Оперативна програма “Регионално развитие” 2007-2013г. договори за безвъзмездна финансова помощ и Насоките за осъществяване на мерките за информация и публичност, изготвени от Управляващия орган (Приложение 3 към Насоките за кандидатстване). С оглед осигуряване публичността и информирането на обществеността относно финансовия принос на ЕС за реализацията на проекта, е необходимо проектното предложение да предвижда пресконференция/конференция/ кръгла маса по повод стартирането на проекта, както и подобно събитие при приключване на проекта за оповестяване резултатите от реализацията му.

ВАЖНО !

1. Кандидатите трябва да предвидят строителен надзор от лицензирана фирма – консултант съгласно чл. 168, ал. 2 от ЗУТ за проектните предложения, включващи строежи от първа до четвърта категория.

2. Кандидатите трябва да имат предвид, че на задължително обследване за енергийна ефективност и сертифициране подлежат всички сгради - държавна или общинска собственост, в експлоатация, с разгъната застроена площ над 1000 кв.м, съгласно чл. 16 ал. 2 от Закона за енергийната ефективност и чл.6 ал.2 от Наредба № 21/2004 г. за обследване на енергийната ефективност .

3. Проектните предложения трябва да бъдат част от или да се вписват в стратегическата рамка на съответния Общински план за развитие (2007-2013 г.). Кандидатите трябва да представят заедно с предложенията извадка от съответния Общински план за развитие, заверена с печат на съответната общинска/областна администрация и текст „*вярно с оригинала*”.

4. Всяко проектно предложение трябва да бъде придружено от Решение на съответния Общински съвет за кандидатстване с проекта по настоящата схема, с което трябва да се декларира, че предназначението на обекта/ите на интервенция по предложения проект, няма да бъде променяно за период не по-малък от 5 години след приключване на дейностите по проекта.

4.1.2.4. Недопустими дейности/проекти за финансиране по настоящата схема са:

- Дейности на територията на общините извън обхвата на агломерационните ареали, посочени в т. 4.2.2.2.;
- Доставка на оборудване/ съоръжения
- Предварителни разходи за обследване по енергийна ефективност и подготовка на техническа документация, в случай, че въпросните документи не са свързани с предложените за изпълнение дейности;
- Дейности/интервенции върху инфраструктура, различна от общинска недвижима собственост;
- Всякакви дейности от търговски характер, генериращи приходи за кандидата/ партньора;
- Дейности, свързани с политически партии и благотворителни дарения;
- Дейности (разходи за дейности), финансирани от националния бюджет, други програми на Общността или други донорски програми.

4.1.2.5. Степен на готовност на проекта

Кандидатът задължително представя към формуляра за кандидатстване **техническа документация**, включваща:

- **Копие на технически/работен инвестиционен проект** съгласно Закона за устройство на територията, Наредба № 4 от 1 юли 2009 г. за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти, придружен от **подробни количествени сметки на проектантите по отделните части**. Техническият/ работният проект следва да бъде надлежно съгласуван с всички експлоатационни дружества и други съгласувателни органи и одобрен от главния архитект на Общината, когато се изисква съгласно ЗУТ;
- **Оценка на съответствието на инвестиционния проект със съществените изисквания към строежите** изготвен като комплексен доклад от лицензирана фирма-консултант /независим строителен надзор/ за строежи 1-ва, 2-ра категория или **Решение на експертния съвет на одобряващата администрация**, съгласно чл.142, ал. 6 от ЗУТ, в случаите на строежи 3 -та, 4-та и 5-та категория;
- **Разрешение за строеж по реда на чл. 148-156 от ЗУТ;**
- **Обследване за енергийна ефективност по реда на чл. 23 от Закона за енергийната ефективност);**
- **Подробна Количествено-стойностна сметка, представена по отделни обекти на интервенция, съгласно Приложение Б1;**
- **Анализ на цените по ресурси, въз основа на които са определени единичните цени на всички СМР в проектното предложение, съгласно Приложение Б2.**
- **За изпълнение с внедряване на ВЕИ в зависимост от мощността трябва да се представи лицензия от ДКЕВР (над 5 MW) или документ за включване в регистъра на ДКЕВР (под 5 MW).**

ВАЖНО!

Задължение на кандидата е да представи към Формуляра за кандидатстване **инвестиционния проект в целия му наличен обем** (чертежи, количествено-стойностна сметка и др.) и **свързаната с него налична документация** (съгласувания, одобрения и разрешения и др.).

4.1.3. Допустими разходи: разходи, които се признават при отпускане на безвъзмездна финансова помощ

При предоставяне на безвъзмездната финансова помощ ще бъдат взети под внимание само „допустимите разходи“. Бюджетът представлява както предварителна оценка на очакваните разходи, така и максимален размер на „допустимите разходи“. Единичните стойности на допустимите разходи трябва да се базират на нормативно определени размери или на реални пазарни цени.

Допустимите разходи не трябва да противоречат на:

- правилата, описани в *Регламент (ЕО) № 1080/2006 г.* на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие и за отмяна на Регламент (ЕО) №1783/1999 г., *Регламент (ЕО) № 1083/2006 г.* на Съвета относно определянето на общи разпоредби за Европейския регионален фонд, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1260/1999 г.;
- ПМС № 62/21.03.2007 г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, за финансовата рамка 2007-2013 г., и
- ПМС № 245/09.10.2007 г. за приемане на детайлни правила за допустимост на разходите по Оперативна програма „Регионално развитие“, съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие, за финансовата рамка 2007-2013 г.

За да се считат за допустими, разходите трябва:

- 1) да са необходими за изпълнението на проекта, да са заложи в договора или в заповедта по смисъла на чл. 3 от ПМС №121/31.05.2007 г. и да отговарят на принципите за добро финансово управление – икономичност, ефикасност и ефективност на вложените средства;
- 2) да са действително извършени, като тяхното възникване да бъде отчетено въз основа на първични счетоводни документи или други документи с еквивалентна доказателствена стойност съгласно националното законодателство;
- 3) да са действително платени и отчетени през периода за допустимост на разходите по чл. 3 от ПМС № 245/09.10.2007 г.;
- 4) да са отразени в счетоводната и данъчна документация на бенефициента и да могат да бъдат проследени въз основа на ефективно функционираща одитна пътека;
- 5) да могат да се установят и проверят, и да бъдат подкрепени от оригинални разходооправдателни документи;
- 6) да не са финансирани по друг проект, програма или друга финансова схема, финансирана от публични средства на националния или европейския бюджети;
- 7) разходите, свързани с изпълнението на договори за доставка на стоки, предоставяне на услуги и строителство са допустими, ако договорите са сключени при спазване изискванията на националното законодателство за възлагане на обществени поръчки и разпоредбите на ПМС № 55/ 12.03.2007 г.

Период на допустимост на разходите

Общият период на допустимост на разходите по Оперативната програма се определя съгласно чл. 3, ал.1 от ПМС № 62/ 21.03.2007 г. и чл. от ПМС № 245/09.10.2007 г., а именно от 01.01.2007 г. до 31.12.2015г.

Преки допустими разходи

Тук влизат разходите, които са пряко свързани с проекта и без тях, неговото осъществяване е невъзможно. Преките допустими разходи съгласно ПМС №245/ 09.10.2007 г. са свързани с изпълнението на дейностите по сключени договори, обобщени в следните основни групи:

- разходи за строителни и монтажни работи за:
 - обновяване, преустройство, реконструкция и ремонт на сгради– земни работи, укрепителни съоръжения, ремонт и възстановяване на конструкцията, подмяна или ремонт на водопроводни, електрически, отоплителни, климатични, инсталации в сгради, внедряване на инсталации, използващи възобновяеми енергийни източници, изпълнение на мерки за енергийна ефективност, довършителни работи, и други специфични дейности в зависимост от предназначението на строежа.
- разходи за подготовка на строителната площадка (разрушаване на съществуващи строежи или на части от тях, разчистване на строителната площадка, вертикална планировка);
- разходи, свързани с въвеждането на обекта в експлоатация (присъединяване към външната топлофикационна или газоразпределителна мрежа);
- разходи, свързани със заснемания, идейни, технически и работни проекти и с оценка на съответствието на проектите, съгл. чл.142, ал.4 от Закона за устройство на територията **в размер до 5% от стойността на строителните и монтажните работи;**
- разходи, свързани с набавянето на необходими разрешителни документи, изискващи се от националното законодателство, включително и свързаните с тях такси, дължими на съответните компетентни органи;
- разходи за авторски и строителен надзор **в размер до 3% от стойността на строителните и монтажните работи;**
- разходи, свързани с подготовката на документация за провеждане на процедура за възлагане на обществени поръчки за избор на изпълнители в съответствие с националното законодателство в тази област. Максималният допустим размер на този разход не следва да надвишава **30 000лв.;**
- разходи за услуги, които са пряко свързани с проекта, съфинансиран от Оперативната програма и са необходими за неговата подготовка и изпълнение, като наеми, дизайнерски, архитектурни, инженерни, информационно-технологични, консултантски, правни и нотариални, изследвания и експертни проучвания, геоложки проучвания, разходи за оценка на въздействието върху околната среда, застраховки и други услуги;
- разходи за независим финансов одит – тези разходи могат да бъдат до **1% от общия размер на безвъзмездната финансова помощ по проекта**, но не следва да надвишават сумата от **50 000 лева;**
- разходи за дейности по информиране и публичност за проекта – в размер до **0,5% от общите преки допустими разходи по проекта;**
- разходи за банкови такси за откриване и обслужване на сметка само в случаите, в които Управляващият орган на Оперативната програма изисква откриването на отделна сметка или сметки за изпълнение на проекта и това изрично е указано в Насоките за кандидатстване;

Допустими разходи за организация и управление:

- разходи за възнаграждения на лица, пряко ангажирани с дейности по управлението и/или изпълнението на проекта, включително дължимите осигурителни вноски;
- разходи за командировки (пътни, дневни и квартирни) на лица, пряко ангажирани с дейности по управлението и/или изпълнението на проекта в страната при положение,

че са извършени и отчетени в съответствие с приложимата нормативна уредба в тази област;

Разходите за организация и управление не трябва да надвишават 1,5% от стойността на преките допустими разходи по проекта.

Ръководителят на проекта трябва да отговаря на изискванията на ПМС №194/ 13.08.2007 г. за управление на изпълнението на инфраструктурни проекти, финансирани със средства от Европейския съюз.

ВАЖНО!

Разходите за възнаграждения на физически лица трябва да бъдат доказани единствено чрез трудови и граждански договори и трябва да се отчитат само и единствено в Раздел 1 „Допустими разходи за организация и управление” на бюджета.

Специфични допустими разходи

Допустим разход е невъзстановим данък добавена стойност, съгласно Указание на Министерство на финансите № 91-00-502/27.08.2007 г. за третиране на ДДС като допустим разход при изпълнение на проекти по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС (Приложение И от Насоките за кандидатстване).

Бенефициентът определя ДДС като невъзстановим, когато:

1. бенефициентът не е регистриран по ЗДДС;
2. бенефициентът е регистрирано лице по чл.99 и чл.100, ал.2 по ЗДДС;
3. бенефициентът е регистрирано лице по ЗДДС на основание, различно от посоченото в т.2, и стоките и услугите, финансирани по настоящата схема са предназначени за:
 - извършване на освободени доставки по глава четвърта по ЗДДС, или
 - безвъзмездни доставки, или за дейности, различни от икономическата дейност на лицето.
4. бенефициентът е регистрирано лице по ЗДДС и правото на приспадане на данъчен кредит за получените стоки и услуги, финансирани по настоящата схема, не е на лице на основание чл. 70, ал. 1, т. 4, 5 от ЗДДС.

4.2.1 Недопустими разходи

Недопустими разходи по схемата за безвъзмездна финансова помощ са недопустимите разходи съгласно правилата за Структурни фондове на ЕС (Регламент (ЕО) № 1080/2006 г. на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1783/1999 г., Регламент (ЕО) №1083/2006г. на Съвета относно определянето на общи разпоредби за Европейския регионален фонд, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1260/1999 г., Регламент на ЕК (ЕС) № 1685/2000 г. за приемане на подробни правила за изпълнението на Регламент (ЕС) № 1260/1999 г. на Съвета относно приемливостта на разходи за дейности, съвместно финансирани от Структурните фондове на ЕС) и Постановление на Министерски съвет № 62 от 21 март 2007 г., както и в Постановлението № 245/ 09.10.2007 г. за приемане на детайлни правила за допустимост на разходите по Оперативна програма „Регионално развитие”, съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие, за финансовата рамка 2007-2013 г.

Недопустими разходи съгласно разпоредбите на ПМС № 245/09.10.2007 г. са:

1. разходи, за които вече е получавана публична безвъзмездна помощ, дори и частично;

2. разходите, определени за недопустими съгласно чл. 4, ал. 13 и чл. 9, ал. 1 на ПМС № 62/21.03.2007 г.;
3. разходи за закупуване на втора употреба съоръжения и оборудване, с изключение на случаите, когато целите на проекта не биха били постигнати без закупуването на подобно оборудване и при спазване едновременно на следните условия:
 - а) продавачът да не ги е закупил с публична безвъзмездна помощ, дори и частично, в периода от последните 7 години преди подаване на проектното предложение;
 - б) цената им да не надвишава пазарната стойност, установена от независим сертифициран оценител или надлежно оторизиран орган към деня на покупката и да е по-малка от разходите за придобиване на подобни нови активи;
 - в) да имат технически характеристики, необходими за изпълнение на проекта, да са в съответствие с приложимите норми и стандарти, да са експлоатационно годни. Това съответствие следва да бъде валидно за целия период на изпълнение на проекта и за срок не по-малък от периода, определен в чл. 57 от Регламент № 1083/2006 г. на Съвета;
 - г) да има одобрение от Управляващия орган за закупуването им;
4. разходи по договори за услуги, доставки и строителство, свързани със следните договори с подизпълнители:
 - договори с подизпълнители, които увеличават разходите за изпълнение на дейността, без да създават добавена стойност;
 - договори с посредници и консултанти, в които плащането е определено като процент от общия разход за дейността, освен ако бенефициентът може да докаже, че плащането се отнася за действително извършената работа или услуга;
5. разходи за лихви, разносните за финансови трансакции, комисионните и загубите от курсови разлики при обмяна на чужда валута, и други чисто финансови разходи;
6. други данъци и такси, с изключение на случаите, предвидени в чл.7, т.3, буква "б" и т. 12 на ПМС 245/09.10.2007 г.;
7. разходи за покриване на възможни бъдещи загуби или дългове;
8. възстановим данък добавена стойност съгласно чл. 9, ал. 1 на ПМС № 62/21.03.2007 г.

Специфични недопустими разходи по схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са:

- Разходи за закупуване на земя и недвижими имоти;
- Разходи за закупуване/доставка на машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане;
- Разходи за строително-монтажни работи, които не са свързани с внедряване на мерки за енергийна ефективност/внедряване на ВЕИ;
- Непредвидени разходи.

Направеният от бенефициента **принос в натура** не представлява действителен разход и **не се счита за допустим**. Този принос няма да бъде зачитан за съфинансиране от страна на бенефициента по настоящата схема.

ВАЖНО!

Размерът на безвъзмездната финансова помощ е дължим до размера на сертифицираните допустими разходи. Извършените от бенефициента недопустими разходи не подлежат на възстановяване.

6. НАЧИН НА КАНДИДАТСТВАНЕ И ПРОЦЕДУРА НА ОЦЕНКА НА ПРОЕКТО ПРЕДЛОЖЕНИЯТА

5.1. Формуляр за кандидатстване

Кандидатите, които желаят да участват с проектни предложения в настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ, трябва да използват Формуляра за кандидатстване, приложен към настоящите Насоки (Приложение А) и съответните приложения, публикувани на интернет адресите www.mrrb.government.bg и www.bgregion.eu.

Формулярът за кандидатстване трябва да бъде попълнен внимателно и максимално ясно, така че да може да бъде оценен правилно. Кандидатите трябва да бъдат точни и да опишат подробно как смятат да изпълнят целите на проекта, какви ще бъдат ползите от него и как проектът съответства на целите на настоящата схема.

Кандидатите трябва да попълнят Формуляра за кандидатстване в зададения WORD – формат на **български език**.

Няма да се приемат Формуляри, попълнени на ръка.

Формулярът за кандидатстване със съответните приложения трябва да бъде подаден в 1 оригинал и 2 копия.

Техническата документация се предва в едно копие, заверено с печат на кандидата и текст „Вярно с оригинала“.

Формулярът за кандидатстване (**Приложение А**), бюджетът на проекта – Таблица 1: Общи допустими разходи, Таблица 2: Източници на финансиране и Таблица 3: Опис на дейностите за публичност (**Приложение Б**), Количествено-стойностната сметка (**Приложение Б1**), Анализът на цените по ресурси (**Приложение Б2**) трябва да бъдат представени **и на електронен носител (компакт-диск)**. Представените електронни файлове трябва да съдържат идентично предложение на това, което е представено на хартиен носител. Всеки документ от проектното предложение (**Приложения А, Б, Б1, Б2**) трябва да бъде представен като отделен и неделим файл (напр. Формулярът за кандидатстване трябва да бъде представен отделно и не трябва да бъде разделян на няколко файла).

Количествено-стойностната сметка (Приложение Б1) следва да бъде представена в един единствен електронен файл във формат Excel.

Анализът на цените по ресурси следва да бъде представен в един единствен файл, съгласно приложение Б2 във формат Excel.

За улеснение на обработката на проектните предложения моля представете оригинала и двете копия на предложението, отпечатани на хартия във формат А4, подвързани поотделно в класьори с твърди корици и ясно обозначени като „оригинал“ и „копие“. Всеки класьор следва да съдържа опис на приложените документи, включително и на отделните части от техническата документация.

Непълни или неточни проектни предложения ще бъдат връщани на кандидатите за допълване/ преразглеждане.

5.2. Как и къде се изпращат проектните предложения

Попълнените формуляри за кандидатстване със съответните приложения трябва да бъдат подадени в запечатан плик с препоръчана поща, по куриер или да бъдат доставени на ръка на следния адрес:

**гр. София пощ. код 1202, ул. “Св. Св. Кирил и Методий” № 17-19,
Министерство на регионалното развитие и благоустройството,
Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие”,
Отдел „Изпълнение на програмните приоритети”.**

При получаване на попълнените формуляри за кандидатстване със съответните приложения към тях на бенефициента се издава разписка с подпис и дата.

На плика, съдържащ целия пакет за кандидатстване, трябва да бъде написано следното:

ПРОЕКТНО ПРЕДЛОЖЕНИЕ – ДА НЕ СЕ ОТВАРЯ	
Бюджетна линия:	BG161PO001/1.1-09/2010
Име на Приоритетна ос:	1. „Устойчиво и интегрирано градско развитие”
Име на Операция:	1.1. „Социална инфраструктура”
Име на схемата:	„Подкрепа за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинска образователна инфраструктура”
Наименование на проектното предложение:
Пълното име на кандидата:
Пълният адрес за кореспонденция на кандидата:

ВАЖНО!

При получаване на пакета документи, проектното предложение се регистрира, като полученият регистрационен номер се използва при последваща кореспонденция с кандидата.

5.3. Краен срок за получаване на проектните предложения

Крайният срок за подаване на проектните предложения е **20 април 2010 г. в 16.00 ч. местно време.**

5.4. Допълнителна информация

Въпроси във връзка с попълването на формулярите за кандидатстване и изискванията по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна помощ могат да се задават на:

Електронен адрес: oprd@mrrb.government.bg,

Факс: 987 74 50 или

Адрес за кореспонденция: гр.София пощ. код 1202,

ул. “Св. Св. Кирил и Методий” № 17–19,

Министерство на регионалното развитие и благоустройството,

Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие”,

Отдел „Изпълнение на програмните приоритети”

Въпросите се задават **не по-късно от 21 дни преди съответния краен срок за подаване на проектни предложения**, като ясно се посочва номерът на бюджетната линия на схемата за безвъзмездна помощ.